

Bergmans hartstochten in de rollenspellen van twee Belgische collectieven

De gezelschappen tg STAN en de Roovers openen het theaterluik van het Festival d'Automne in Parijs, met *Infidèles*, naar een scenario geschreven door de filmmaker.

Zijn ze acteurs? Individuen? Personages? Het onderscheid is niet duidelijk op het voortoneel van het Théâtre de la Bastille in Parijs, waar twee mannen en twee vrouwen een goed kwartier lang vóór u staan en u aankijken vooraleer de echte voorstelling begint.

Die poreuze grens tussen het theater en het leven verkent het Belgische collectief tg STAN al dertig jaar onvermoeibaar, in talrijke, steeds verheugende variaties. Bij het begin van het seizoen zijn 'de Stannen', zoals hun trouw publiek hen noemt, terug in Parijs om er het theaterluik van het Festival d'Automne te openen, samen met een ander Antwerps gezelschap, de Roovers.

En ze staan er met Bergman, een van hun lievelingsauteurs. Na *Infidèles* zullen ze, ook in het Théâtre de la Bastille, nog *Atelier* en *Après la répétition* brengen. Hun ontmoeting met Bergman is vanzelfsprekend omdat de filmmaker, die ook theaterregisseur en auteur was, voortdurend zijn eigen bestaan en dwaasheid gebruikte als onderwerp van zijn oeuvre, net zoals zijn voorganger Strindberg dat deed: het leven als theater, in al zijn buitensporigheid, theater om te kunnen leven.

De voorstelling, gespeeld en gemaakt door Ruth Becquart, Robby Cleiren, Jolente De Keersmaeker en Frank Verduyssen (er is geen vaste regisseur in dit soort theater), is geïnspireerd op een scenario geschreven door Ingmar Bergman, waarvan de actrice Liv Ullmann, levensgezellin van de meester, in 2000 een film maakte. De cineast toont zich hierin haast zonder masker, als een kluizenaar op zijn eiland die in zijn herinneringen duikt, nadat hij in een lade van zijn schrijftafel de foto van een vrouw terugvond.

Pirandelliaans spel

Rond die vrouw, Marianne (zo heette ook Liv Ullmanns personage in *Scènes uit een huwelijk*), draait het hele verhaal. Ze is actrice, getrouwd met een dirigent die haar gelukkig maakt en met wie ze een dochtertje heeft. Toch wordt ze verliefd op de beste vriend van haar man, een filmmaker en regisseur, een duidelijke dubbelganger van Bergman.

Het is een banaal verhaal, maar de Zweedse kunstenaar heeft er, net als in zijn films, een ongelooflijke menselijke waarachtigheid aan gegeven die het doet uitstijgen boven het burgerlijk vaudeville en zo de tragische en diep intieme dimensie blootlegt van deze levens die gekwetst zijn door de liefde. De acteurs van tg STAN en de Roovers maken zich op hun eigen manier meester van dit materiaal, vervolledigd met stukken uit *Laterna Magica*, Bergmans autobiografie: met weinig decors en kostuums die er geen zijn, terwijl alles zichtbaar blijft op het toneel in de zwarte doos van het Théâtre de la Bastille.

Maar die manier werkt perfect omdat ze volledig berust op het spel, een Pirandelliaans spel dat rollen en plaatsen voortdurend door elkaar schudt – wie spreekt? De acteur? Het individu achter de acteur? Het personage? Hoe voeden die drie aspecten elkaar? – om de harde en levendige kern van de zaak beter te tonen: jaloezie, de waanzinnige aandrang om zonder berekening te beminnen, perversiteit en bezittingsdrang, de onmogelijke situatie van deze vrouw die haar ontrouw en haar verlangen naar vrijheid dubbel zo duur betaalt als de mannen, de plaats van het kind.

Ruth Becquart (Marianne), Robby Cleiren (de echtgenoot), Jolente De Keersmaeker (het kind) en Frank Verduyssen zijn geweldig. Met het meesterschap dat hen eigen is, geven ze

zich volledig over aan dit rollenspel dat niet louter vormelijk is, maar integendeel de complexiteit blootlegt van de gevoelens van deze mensen die elkaar beminnen en kwetsen tot de dood. En uiteindelijk is het inderdaad de emotie die overwint, zonder dat er ooit naar gehengeld werd.

Fabienne Darge